

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Velike besede ljubezni

Meseca decembra 1937. je čul ves svet, posebno pa še katoliški, važne izjave visokih cerkvenih knezov in celo samega svetega očeta. Te popolnoma nedvoumne besede so postale v tisku raznih smeri in struj — tudi v takozvanem katoliškem tisku — precej različne in celo kar nasprotujoče si. Mi jih bomo skušali podati točno, ker nimamo razlogov, da bi jih barvali na to ali na ono stran. Nasprotno, prav take, kakršne beremo v poročilih, ki so po našem prepričanju najbolj verodostojna, hočemo podati. Ne bile pa bi popolne, če ne bi vsaj na kratko omenili tudi ozadja in vzrokov ter razmer, zaradi katerih so bile izrečene.

Za nas so bile te besede cerkvenih poglavarjev še posebno razveseljive, ker so nam v celoti potrdile pravilnost naših stališč v načelnem in praktičnem pogledu. To je pač najlepše zadoščenje in priznanje za vsa zadnja leta tihega trpljenja, ko so nas razne nepoklicane in samozvane avtoritete obrekovale in obmetavale prav zaradi tega z vsemi mogočimi primki. Nikoli nam ni upadla naša trdna zavest, da delamo, govorimo in pišemo v pravem duhu katoliške vere in evangelijskih načel. Tudi zanaprej hočemo neomajno pričevati kakor doslej — povsod: v našem tisku, na naših zborovanjih in predavanjih in v praktičnem delu naših organizacij.

Razvoj socialnih in političnih vprašanj je tudi v Franciji privedel tako daleč, da je bilo treba jasne odločitve o možnosti sodelovanja katoličanov in katoliških strank s strankami ljudske fronte, posebno glede sodelovanja z marksisti, s komunisti in socialisti. To vprašanje se je reševalo po drugih državah že davno prej, pač po razmerah in od primera do primera — torej čisto praktično. Pri nas na primer že 1. 1922. »Zveza delovnega ljudstva« v Ljubljani in 1. 1923. na V. katoliškem shodu. (Glej članek: »Z Slove-nije v dravsko banovino«!) Kakor pri nas, je tudi drugod bilo odločeno, da morejo katoličani gospodarsko in politično sodelovati s strankami, ki imajo sicer njim nasprotno programe. In tako so katoliške stranke sodelovale ne le od primera do primera, marveč tudi stalno z desnico in z levico, z liberalci in drugimi demokrati pa tudi s socialisti in komunisti. Še lani je belgijski kardinal pozval vernike, da volijo skupaj z liberalci in socialisti proti fašizmu, čeprav le-ti naglašajo svojo ver-nost. Katoličani so sodelovali dolga leta s socialisti v Nemčiji in Avstriji in to so-delovanje je bilo koristno za katoličane in za Cerkev. Češka ljudska stranka stal-no sodeluje v vladi z liberalci in socialisti in je tudi glasovala za politično zvezo z boljševiško Rusijo. V Španiji je del katoličanov z ljudsko fronto. Tudi v sami Franciji krščanski demokrati od začetka tesno sodelujejo z ljudsko fronto in njeno vlado ter so glasovali v parlamentu za vse njene zakonske predloge. Po praktični rešitvi vprašanja so načeli sedaj tudi načel-no stran. Socialisti in komunisti so ponu-

dili katoličanom, s katerimi se v političnih in gospodarskih zadevah kolikor toliko ujemajo, tesnejše sodelovanje. To se tiče zlasti krščanskih strokovničarjev, ki šte-jejo okoli 250.000 članov. Katoličani so si v Franciji po svojih socialnih, gospodar-skih in političnih nazorih med seboj zelo nasprotni. So katoličani-monarhisti, kate-rim je vprašanje monarhije ali republike važnejše od same katoliške vere. So ljud-je, ki imajo čisto srednjeveške ali pa stro-go kapitalistične in nazadnjaške nazore. Potem so maiomeščani pa tudi levičarski demokrati. Mladinske in delavske organi-zacije francoskih katoličanov imajo z des-ničarji in monarhisti skupno samo čisto versko stran, v javnem življenju pa ne morejo drugam kot z ljudsko fronto. Des-ničarski katoliki naglašajo, da je sodelo-vanje z ljudsko fronto kar pravi greh, levičarji pa so za sodelovanje.

Pariški nadškof kardinal Verdier je nedavno tega govoril v Parizu pred 3.000 poslušalci o »Cerkvi in osebni svobodi dandanes«. Njegov govor je imel silen učinek. Zjavil je, da Cerkev ne more biti za kaj drugega kot za človekovo osebno svobodo, proti vsem nasilnikom, za demo-kracijo. »Vse državne ustanove morajo služiti svobodi,« je zaključil.

Pred Božičem pa je bil visoki cerkveni knez v Rimu. Ko se je vrnil, je na-pisal vsem francoskim katoličanom posla-nico, v kateri je spregovoril v imenu sve-tega očeta o sodelovanju katoličanov z marksisti vseh stopenj. Vprašanje je re-šeno tudi načelno tako, kot že doslej v praksi po drugih evropskih državah. Ta-kole slove ta del pisma:

»Z vseh strani se nesrečni ljudje obračajo na papeža: naši ločeni brat-je, muslimani in celo pogani, vsi, ki moralno trpe, iščejo našo pomoč. Ljudje v Vaši deželi, ki so daleč od nas, nam ponujajo svojo roko. Pogled na toliko množico nesrečnih, ki se obračajo na nas, nas je globoko pre-tresel. Spričo bližine dneva, ko bomo pozvani, da damo Bogu račun o na-šem poslanstvu, želimo nuditi pomoč v vseh rečeh, katere nam je Previd-nost naklonila izvršiti z novim ela-nom usmiljenja.

Ljubezen, ljubezen je velika po-treba našega časa. Po tej zemlji sedaj najbolj odmevajo besede sovražstva in vojne: razrednega boja, državljanske vojne, vojne z zunanjimi državami, preganjanj in pokoljev. Če bi Kristus spet prišel na to zemljo, — ali ne bi čutil z vsemi temi nesrečnimi ljudmi usmiljenja? On, ki je imel vedno to-liko besed usmiljenja za uboge ljud-ske množice, On, ki ni nikoli pustil brez pomoči človeka, kateri jo je po-treboval. Prav tako prištevajo Cerkev med svoje najlepše tradicije svojo ljubezen za vse in svojo posebno lju-bezen za nesrečnike. Temu veličast-nemu izročilu se ne smemo izneve-riti. Nikoli se ne sme očitati pape-žem, da so v današnjih časih sovra-štva in bojov pozabili na široko od-preti zakladnico ljubezni. Ne poza-bite, da se Kristus ni nikoli obrnil od tistih, ki so proseče stegovali k

Njemu roke. Plemenito, na krščanski način in z neizčrpno ljubeznijo mora-mo odgovoriti tistim, ki nas od daleč kličejo: V Kristusovem imenu, ki vas je ljubil, vas pozdravljamo.

A kaj pričakujete od nas? Vaši nauki niso naši nauki. Naši nauki so nauki Kristusovi in Cerkve. Vi do-bro veste, da so naši mučenci umirali za te nauke. Tudi mi bomo šli po njihovih stopinjah, če bo potrebno. Sodelovanje? Naše delo je prežeto duhovnosti, vaše je izpolnjeno z ma-terijalizmom. In ta element duhovno-sti, ki je nam bistvena in največja do-brina vsega našega dela, vi odkla-njate. Ali je tako možno sodelova-

nje? Mi kristjani hočemo pomagati vsem, ki trpe, pomagati delavcem, da pridejo do svojih pravic, pripravljati bodoče sporazum vseh ljudi v pravici in ljubezni. Če ta kretnja ponujene roke z vaše strani pomeni željo, da boljše spoznate vaše katoliške brate, da bolj upoštevate njihovo prepriča-nje, čustvovanje in delo, skupno z ve-ro, ki jih navdihuje, Cerkev ne bo od-klonila, da se izvrši to delo spozna-nja. In vi boste takoj mogli ugotoviti, da more ona v veliki meri doprinesiti k sreči vseh.«

Tako sv. oče po kardinalu Ver-dier-u.

Naše geslo pa je samo: Naprej!

Francka Bore-Bergantova, Duplice:

Ženska v delavskem strokovnem gibanju

Res veliko se je že pisalo in razmo-trivalo o trpljenju in potrebah naših delavk, zlasti delavskih žen in mater. O vseh teh potrebah, o vsem tem trpljenju smo si prizadete delavke, organizirane v Jugoslovanski strokovni zvezi popolnoma na jasnem, ter se nam iz dneva v dan še kopiči novo. Lahko bi cele knjige pisali o vseh krutostih, ki zadevajo delavko v njenem življenju. Treba je, da delavke same, in sicer prav vse pristopimo k re-alnemu stvarnemu delu, za uresničenje načrtov, in za odpravo krivic, ki jih ka-pitalistična družba nalaga ženski-delavki in materi.

V teh tihih praznikih, ko smo si drug drugemu želeli srečo, želeli si sre-čno novo leto, smo si želeli vse najboljše v življenju. Vsi pa vemo, da bo naše živ-ljenje, kot do sedaj, odvisno od božje Previdnosti in od dela nas samih. »Po-magaj si sam in Bog ti bo pomagal,« naj bo naše voščilo, zlasti pa naše trdno vo-dilo v novem letu. Nič več ne smemo ostati samo pri besedah, treba nam je de-janj, začeti pa moramo same.

Brez dvoma je, da imamo delavke mnogo čisto svojiskih vprašanj in zahtev za reševati. Zato je potrebno, da se za podrobno obravnavanje zbiramo povsod po skupinah JSZ in drugod v posebnih ženskih krožkih na sestanke. Zbirajmo podatke o splošnem življenju, o ženskih plačah, o delavskih družinah, o vsem trplje-nju v posameznih obratih in krajih. Iz krajevnih krožkov se bo potem osnovala pri JSZ centralna Kršč. soc. zveza žen in deklet, ki bo sklepe in zahteve tolmačila na merodajnih mestih povsod, kjer bo to potrebno, bodisi v podjetjih ali v social-nih ustanovah, zlasti pa pri oblasti.

Za začetek novega leta si napravimo sklep: 1. V tem letu bomo delavke po vseh skupinah osnovalle svoje krožke in imele redne sestanke. 2. Zbrale bomo po-datke o vseh zaposlenih in nezaposlenih delavkah v našem kraju. 3. Koliko svoj-cev in s kakšno plačo se preživljajo. 4. Kakšno je stanovanje in zdravje dru-žin. 5. Kako in kdo vzgaja otroke mater-delavk. 6. Kaj je najvažnejše treba ure-diti v obratu, pri OUZD, ali v socialni zakonodaji itd. 7. Vse bomo sporočile JSZ.

V svojem okolišu moramo postati apostoli za ideje krščanskega socializma. Pazile bomo, v kakšna društva zahajajo oče, mož, sestra, brat i. dr. Približale in pridobile jih bomo za JSZ, če se niso v njej organizirali. Ženska s svojim nasto-pom lahko mnoge pridobi. Zato bodimo aktivne, delavne; karkoli bomo storile za našo organizacijo, za JSZ, to bomo storile za svojo stvar.

Ne obupajmo, kakor tudi Marija ni obupala v betlehemiški stalici, na potu, ko je bila preganjana, niti na veliki pe-tek je ni strlo. S potrpežljivostjo in vztraj-nostjo je premagala vse nakane in hudo-bije krivice žejnega sveta. Njeno zemsko življenje je bilo podobno našemu: Marija nebeška mati naj bo naš vzor, naša vod-nica pri vsem našem delu, zlasti pa pri delu in borbi za zmago Pravice, Resnice in Ljubezni v človeški družbi. K tej borbi smo prisiljene, to je naša dolžnost in bo-rile se bomo. Saj je naše ustvarjanje enako delu slehernega zemljana, pa smo tako zapostavljene. Zato prav vse na delo za zmago idej krščanskega socializma, za našo JSZ!

Poslabševanje rudarske socialne zakonodaje Po čigavi krivdi?

Trbovlje, 3. januarja.

V »Službenih Novinah« je izšla ured-ba, katera uravnava pragmatiko name-ščenec pri bratovskih skladnicah. Po tej uredbi zgrebe zdravniki in ostali name-ščenci v Sloveniji kar polovico svojih sedanjih službenih prejemkov. Res smo imeli v naših skladnicah dobre zdravnike in nameščence, ki so imeli tudi svoji kva-lifikaciji odgovarjajoče plače. Uredba pa je prejemke predpisala za vso državo

enako, s tem pa so pri nas toliko zgubili. Naše bratovske skladnice pa s tem ne bo-do pridobile, pač pa zgubile, ker bodo nameščenci rajši iskali službe tam, kjer jih bodo boljše plačali, kakor se stanu spodobi, zlasti zdravnike, katerim uredba predpisuje najvišjo možno plačo 4500 din mesečno.

Dobimo pa tudi nov pravilnik za članstvo skladnice, seveda veliko poslab-šan nego je sedanj. V teku zadnjih dveh

Strokovna poročila

Iz centrale

Odbore naših krajevnih skupin opozarjamo, da se kolikor mogoče ravna v pogledu poslovanja posameznih skupinskih funkcionarjev po navodilih knjižice »Poslovanje krajevnih skupin JSZ«.

Članarina za mesec januar 1938 mora biti plačana do 15. januarja. S tem dnem mora blagajnik obračun za januar zaključiti in poslati centrali. Zato naj vsak še pred 15. v mesecu uredi svojo obveznost in tako omogoči blagajniku redno poslovanje.

Delavski koledarček

še vedno ni v celoti razprodan. Člane, zaupnike in odbore nujno opozarjamo, da kupijo koledarček vsi, kateri ga dosedaj še niso. Takoj sporočite, koliko izvodov še naročate. Poslali jih bomo z obratno pošto. Lepo število skupin nam je že poslalo celoten obračun in še naknadno naročajo in tako skrbijo za uspeh organizacije. Zato se pa tembolj čudimo nekaterim skupinam, ki nam niti do novega leta niso nič obračunali. Tem skupinam smo poslali opomine in jih prosimo, da se odzovejo še ta teden.

Kovinarji

Jesenice. Nahajamo se v času tik pred običnim zborom, na katerem se bodo kot običajno polagali računi. Ker pa je še vedno nekaj članov, ki nimajo poravnane članarine za preteklo leto, jih prosim in pozivam, naj to poravnajo še tekom tega meseca, kajti s tem se mi mnogo olajša delo na računskem zaključku preteklega leta. Tovariši, ni dosti in tudi ne pravično, da terjaš red in točnost od odbora ali od posameznega odbornika, ampak stori tudi ti svojo dolžnost. Vsem pa, ki ste izvršili svojo dolžnost v tako lepem številu, se v svojem in v imenu odbora najlepše zahvaljujem v upanju, da tudi ostali, ki je še niste, izvršite svojo dolžnost in obveznost do organizacije. — Ližof Franc, blagajnik.

Jesenice. Za mesec januar 1938 se odreja sledeči vrstni red zdravniške službe ob nedeljah in praznikih, ki velja za vse družinske člane brez razlike na njih bivališče, in sicer: 9. januarja 1938 g. dr. Keržan Bartol; 16. januarja g. dr. Čeh Milan; 23. januarja g. dr. Keržan Bartol; 30. januarja g. dr. Čeh Milan.

Kamnik. — Vsemu članstvu strokovne skupine kov. v Kamniku in ostalemu delavstvu v tovarni »Titan«. Na vsa številna obrekovanja in laži, ki jih raznašajo nekateri po tovarni, na shodih in po gostilnah o mojem delovanju kot starešina del. zaupnikov, se čutim dolžnega, da povem javno tole: Ni res, da sem delal samo za sebe, ampak je res, da sem vedno sam ali pa z vsemi zaupniki delal za interese celokupnega delavstva. Moja plača znaša 3,81 din na uro ne pa 6 din, kakor hočejo nekateri informirati nepoučene in imam najnižjo plačo med vsemi dosedanjimi zaupniki. Če sem kaj zagrešil, naj mi to pove vsak javno na shodu ali kjerkoli, da morem odgovoriti. Zakotne laži in obrekovanja — odklanjam.

Blizajo se volitve del. obratnih zaupnikov. Sodrugi so že začeli in bodo še skušali oblatiti vse naše kandidate. Nas opravičuje delo. Kaj pa nje? Z vso vnetostjo se sodrugi vrgli na agitacijo za pregovarjanje delavstva z vsemi mogočimi obljubami. Mi ne obljubljam ničesar, storili pa bomo toliko, kolikor bo močna naša hrbtenica, to ste vi, delavci. Naše

let smo rudarji mnogo zgubili v svoji socialni zakonodaji. Temu pa je vzrok, da »naši« zastopniki ne poznajo dovolj pravih rudarskih potreb. Kupe prošnji in pojasnil smo že poslali v Belgrad, na vse skupaj je odgovor poslabševanje dosedanjega stanja. Zgodilo se nam bo, da bomo, ko obnemoremo, prosjčili po občinah miloščine, kakor to delajo naši stari upokojenci. Kljub visokim prispevkom za socialno zavarovanje ne bomo dobili na stara leta zadostnih pokojnin, da bi se mogli preživljati. Tako bomo prišli v breme občinam in sirotišnicam. In po čigavi krivdi?

Tak je blagoslov jugoslovenskega centralizma v polnem razvitu. Slovenija in z njo tudi slovensko delavstvo prihaja počasi navzdol na stopnjo južnih krajev in tamošnjega proletarijata. Po čigavi krivdi?

delavstvo je dovolj zavedno in bo 15. januarja pokazalo, da zna presoditi, kje se dela, kje pa se samo obljubljuje in dela razdor med delavstvom. — Stare Ivan, predsednik Strok. skup. kovinarjev v Kamniku.

Lesno delavstvo

Nazarje. V nedeljo 19. decembra smo imeli po dolgem času lep sestanek, ki se ga je udeležilo tudi več neorganiziranih. Ta dan smo obhajali pri nas spomin dr. J. E. Kreka s sv. mašo, potem pa je bil sestanek, ki se ga je udeležil gov. Tone Fajfar iz Ljubljane. V svojem govoru se je posebno spomnil dr. J. E. Kreka, obenem pa nas navdušil za bodoče strokovno delo. Naša naloga za bodoče bo ta, da privedemo v organizacijo vse še neorganizirane in da si potem z močno organizacijo uredimo naše razmerje do podjetja, da uveljavimo dobro kolektivno pogodbo in dosežemo popolno izpolnjevanje socialne zakonodaje, posebno še § 219, ki ga pri nas ne poznamo. Na tem sestanku smo tudi sklenili, da bomo imeli odsej članske sestanke vsak mesec, da se tako naše članstvo vzgoji in postane zavedno. Potem nam ne bo več treba čakati na miloščino, ampak bomo lahko vse, kar nam gre, zahtevali in tudi dosegli.

Preserje. V naši tovarni Feliks Stare v Preserjah obstoja organizacija JSZ. Ne še dolgo, a vendar že tretje leto. Zavedno delavstvo se je vedno bolj oklepa, ker ve, da je edina prava delavska organizacija, ki ima iskren namen delovati v

korist delavstva. Naj še to povemo, da smo mi vedno pustili pri miru vsakega delavca, ki je prišel v tovarno, torej da nismo nikogar silili k nam v organizacijo JSZ. — Danes se nahaja v naši tovarni 87% delavstva organiziranega v JSZ. Organizacija, to je vsak delavec sam in vsi skupaj. In če se sam ne boš zanimal in briga za svoje interese in reči, kdo se pa bo. Med delavstvom pa mora vladati složnost in zaupanje. Meseca julija smo imeli pogajanja za zboljšanje plač, ki so se delno uspešno zaključila. Dela je bilo dovolj, tovarna je obratovala s polno paro. Prišla pa je nesreča, nastal je požar in uničil tovarno in naš zaslužek, tovarna je trpela škodo, mnogo smo pa trpeli tudi mi delavci, ko smo bili na prisilnem dopustu. Tovarna sedaj že obratuje, a vendar je še nekaj strojev neravnih. Tako smo prestali letošnje težke nihanje. Tako smo prestali lanskoletne težke preskušnje. Za letoš pa želimo, da bi nam bila sreča bolj mila. — Strok. skup. lesnega delavstva, Preserje.

Opekarsko delavstvo

Rače. Tukaj se je vršil dne 26. XII. 1937 v gostilni g. Faleža sestanek skupine opekarskega delavstva Rače. Sestanek je otvoril član pripravljalnega odbora tov. Brezovšek Vinko. Bil je lepo obiskan, kar priča, da se delavci zanimajo za svoj položaj, in da so zavedni in navdušeni za strokovno organizacijo JSZ. Poročal je zastopnik JSZ iz Maribora tov. Rozman Peter. Podal je izčrpno poročilo o vsem važnem, najbolj pa o starostnem zavarovanju. Nekateri delavci, ki še niso naši člani, so izjavili, da bodo pristopili v našo organizacijo, da si tako zboljšajo svoj položaj. Tako je prav. Le s korajžjo naprej

po že začrtani poti, da pridemo do zaželenega uspeha in do svojega smotra. Ne obupati, ampak naprej; ne omahovati, ampak pokazati moramo, da imamo tudi mi delavci, svojo pravico, svoj interes, svoj zakon, da branimo svoje pravice proti tistim, ki menijo, da je človek-delavec ničeven rod in da se z njim lahko postopa kakor s sužnjem. Zato pa prav vsi v organizacijo JSZ!

Razne stroke

Slovenska Bistrica. V nedeljo, 19. t. m. se je vršil pri nas lepo obiskan sestanek JSZ. Udeležba je bila zelo lepa. Prišli so delavci iz tovarne bučnega olja Stieger in iz banovinskega kamnoloma. Sestanek je otvoril in vodil predsednik Špes Anton, ki je uvodoma omenil, da bo sedaj skupina živahnejše delovala, ker tudi tovarna olja bolj redno obratuje. Priznati moramo, da nas v gotovih ozirih podjetnik skuša razumeti in nam marsikaj ugoditi, § 219. obrt. zakona pa vendarle ne vzame preveč resno. Sedaj, ko je konjunktura podjetja boljša, upamo, da bo podjetje zvišalo zaslužek tudi onim delavcem, ki imajo samo po 2,50 din na uro. Ne razumemo pa, kako pride do tega, da imajo ista podjetja na jugu države uvoz olja v Slovenijo prost trošarine, dočim morajo naša podjetja za uvoz v južne banovine plačati 1 din trošarine na kilogram olja. Država bi take konkurence ne smela dovoliti. Tovariši Kores iz Maribora je v svojem daljšem govoru opisal dosedanje delo JSZ in poudaril važnost »Del. pravice«, katero naj člani stalno čitajo in spoznavajo pomen in vrednost delavskega gibanja. Po sestanku smo se s posameznimi tovariši še razgovarjali o vseh važnih vprašanjih, ki se tičejo udržitve in zavesti našega članstva.

Delavska zbornica v Ljubljani

Štev. 2824/37.

Po čl. 69 a zakona o zaščiti delavcev oproščeno plačanja takse.

Predmet: Volitev delavskih in nameščenskih zaupnikov za leto 1938.

Razglas

V smislu §-a 11. zakona o zaščiti delavcev in v zvezi s čl. 2 »Navodil ministrstva socialne politike za volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov« (ZR. Br. 11.979-IV. z dne 23. XII. 1927, objavljenih v 296. številki »Službenih Novin« od 29. XII. 1927) se imajo vsako leto v mesecu januarju vršiti volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov.

Na podlagi tega imajo delavci in nameščenci, zaposleni v obrtnih, industrijskih, trgovskih, prometnih, rudarskih in njim podobnih podjetjih (obratih) voliti za leto 1938 svoje zaupnike.

Zaradi tega se objavlja, da odreja Zakon o zaščiti delavcev, Navodila za volitve in Poslovnik o delovanju delavskih in nameščenskih zaupnikov glede nalog delavskih in nameščenskih zaupnikov in njihovih volitev sledeče:

Zaupniki imajo to-le nalogo:

- delujejo na zaščito gospodarskih, socialnih in kulturnih koristi delavcev, zaposlenih v podjetjih, ki so navedena v §-u 1. Zakona o zaščiti delavcev;
- vplivajo na vzdrževanje dobrih odnosov med delavci in njih delodajalci;
- sodelujejo pri pripravljanju in izdajanju kolektivnih delovnih pogodb med delavci in delodajalci;
- skrbijo, da se delodajalci in delavci strogo držijo kolektivnih in individualnih delovnih pogodb;
- posredujejo med delavci in delodajalci v sporih, ki dvirajo iz delovnega razmerja, zlasti pa onih, ki se tičejo dnevnih mezd (plač), da se poravnajo taki spori izlepa; kjer se jim to ne bi posrečilo in kjer bi zaradi tega pretela stavka, morajo zahtevati zaupniki posredovanje državnih oblastev;
- posredujejo pri določanju akordnih tarif, povprečnih in minimalnih zaslužkov, kolikor niso regulirani s kolektivnimi pogodbami o sodelovanju delavskih profesionalnih organizacij in delodajalcev, istotako posredujejo pri deljenju akordnega dela;
- stremijo za tem, da se strogo uporabljajo vse odredbe, ki jih predpisujejo zakonodajna in administrativna oblastva za zaščito delavcev glede delovnega časa, zdravja, življenja in socialnega zavarovanja ter obveščajo in podpirajo pristojna nadzorstvena oblastva v vseh vprašanjih, ki se nanašajo na uporabljanje veljavne zakonodajstva o zaščiti delavcev;
- stremijo za tem, da se vzdržuje v podjetjih red in disciplina;
- podpirajo delavce in delodajalce z nasveti ob izstopu iz dela ali odpustu delavcev iz obrata in stremijo za tem, da se izvestni spori, ki so v zvezi s tem, poravnajo izlepa;
- sodelujejo po možnosti pri upravi raznih delavskih humanitarnih naprav (zadruge raznih vrst, raznih društev za medsebojno podpiranje itd.), in sicer po navodilih ministrstva za socialno politiko;
- vročajo delodajalcem vloge za zboljšavo organizacije dela v podjetjih.

Delavski in nameščenski zaupniki, kakor tudi njih namestniki se volijo redno v mesecu januarju vsakega leta.

Volitve se imajo vršiti z neposrednim tajnim glasovanjem po kandidatnih listah (proporčni volilni sistem).

Število delavskih zaupnikov se ravna po številu delavcev, ki so zaposleni v dotičnem podjetju, in sicer tako-le:

- v podjetju, v katerem je zaposlenih:
 - do 20 delavcev, volijo vsi enega zaupnika;
 - od 21 do 50 delavcev, volijo ti največ tri zaupnike;
 - od 51 do 100 delavcev, volijo ti največ štiri zaupnike;
 - od 101 do 150 delavcev, volijo ti največ pet zaupnikov;
 - od 151 do 450 delavcev, volijo ti največ šest zaupnikov;
 - če je več nego 451 delavcev, voli vsakih nadaljnjih 50 delavcev po enega zaupnika.

Pozivamo vse delavce in nameščence, da na podlagi svojih z zakonom zaščiteneh pravic izvolijo svoje zaupnike za l. 1938.

Ljubljana, dne 22. decembra 1937.

DELAVSKA ZBORNICA V LJUBLJANI

Tajnik: F. Uratnik, l. r.

Predsednik: L. Jakomin, l. r.

Čevlarsko delavstvo se organizira Nova postojanka JSZ

Križe pri Trzinu, v začetku 1. 1938. V našem kraju prebiva precej delavstva, ki je zaposleno v čevlarskih delavnicah v Križah in v Dupljah. Toda kakor toliko tisočev delavstva po Sloveniji, tudi mi nismo doslej pokazali enotnosti, temveč smo proti našim delodajalcem nastopali vsak sam zase. Nismo bili organizirani. Pred tedni je prišel k nam na sestanek tajnik Grošelj od Jugoslovanske strokovne zveze ter nas pozval, da naj delavsko borbena zavest tudi v dejanju pokažemo s tem, da se pridružimo tistim organiziranim tisočim, ki se v delavskih strokovnih organizacijah borijo za pravice teptanega delavskega stanu. Na poznejšem sestanku nam je tov. Lombardo pokazal, kakšna naj bo strokovna borba organiziranih delavcev, da bodo uspeli v boju za zvišanje plač ter zboljšanje položaja v obratih. Pri trdki A. Gradišar zaposleni pomočniki smo sedaj vstopili v JSZ in s tem tudi napram podjetju pokazali voljo, da bomo odslej nastopali

skupno, vsi za enega pri urejevanju naših pravic in drugih delovnih razmer v delavnici.

G. podjetnik je obljubil povišanje plač in pričakujemo, da bo povišek odgovaljal porastu draginje življenjskih potrebščin, ter da bomo upoštevani kot združena celota vsi, in ne samo nekateri.

Dne 2. t. m. smo se zopet zbrali skupaj. Zastopnik centrale nam je razložil potrebo in pomen obratnih zaupnikov v vsakem podjetju. Sodelili smo, da bomo izvedli volitve obratnih zaupnikov vsaj v večjih podjetjih in tako s strokovno organizacijo dosegli pravice, ki nam jih nudi socialna zakonodaja.

Poleg pomočnikov iz Gradišarjeve delavnice so v večjem številu vstopili v organizacijo tudi drugi pomočniki, tako da bo čevlarsko delavstvo iz Križ in okolice dvignilo nov val organizacijske zavesti in strokovne borbenosti v kranjskem okraju posebno še v tržiški okolici.

Remec & Co., Duplica: Tako se pa ne pustimo!

Neradi, vendar pa izzvani k temu ter zaradi obrambe na krivičen napad primorani, odgovarjamo na članek marksiističnega »Delavca«. Nimamo se namena prerekati, posebno zato ne, ker to delavstvo v podjetju samo razdvaja, ubija njegovo borbenost, zlasti pa zato ne, ker so razmere v podjetju take, da nujno kličejo k resnemu strokovnemu delu za zboljšanje položaja vsemu delavstvu. Priporočamo pa vendarle tole:

Članek v omenjenem listu je gola neresnica, napisan po geslu: laži in napadaj, nekaj se bo že prijelo. Vse zato, ker nekateri od krajevnega vodstva marksiistične »Zveze lesnih delavcev Jugoslavije« vedo, da smo pred volitvami obratnih zaupnikov, da vsi zaposleni delavci vedno bolj spoznavajo potrebo resne in borbene organizacije in zato pristopajo v JSZ, kar nekatere »voditelje« močno boli. Drugega stvarnega za agitacijo nimajo, zato se poslužujejo natolcevanj, pa vendar tudi to ne bo pomagalo.

Očitek, da smo »tovarniška organizacija« in da so naši zaupniki »tovarniški« zaupniki, je tako nizkoten, da ne rečemo naravnost podel, da se nam gnusijo odgovorjati nanj. Če pa naši zaupniki vsak dan intervenirajo, če naš glavni zaupnik tekoče stvari rešuje vsak večer sproti in če je znano vsemu delavstvu, je gotovo tudi piscu omenjenega »članaka«, da so to dobri, vestni in res pravi delavski zaupniki. Da JSZ dosega uspehe na predložene zahteve, je piscu članka nerazumljivo. Mi mu povemo, da zato, ker vse zahteve z zbranim materialom in strokovnim znanjem tudi stvarno utemelji. Njim je pa to nemogoče, ker ne intervenirajo in ne zbirajo nikakih podatkov — obrat jim je strokovno nepoznan. Za zadeve posameznih delavcev so intervencije posameznih zaupnikov, kadar pa gre za vprašanja celotnega delavstva, pa so intervencije in razprave skupne, kar je neizpodbitno. Vendar pa tudi pri skupnih nastopih »rdeči« zaup-

niki najrajši molče, čeravno se vse zadeve vedno na skupnih sejah obravnavajo. Vse to delavstvo prav dobro ve. Položaj v podjetju bi bil še bolj kritičen, če bi naši zaupniki tistih — od samega »Delavca« priznanih uspehov ne dosegli.

Najbolj žalostno dejstvo pa je to, kar smo nekajkrat poudarili, da moramo neke soderge vedno znova in znova prositi za skupno sodelovanje, za zboljšanje krušnega vprašanja vsega zaposlenega delavstva. Naj naglasimo še to, da prav v času, ko je naš odbor sklepal o bližnjih volitvah obratnih zaupnikov, z nasprotni strani pride prav nedelavski napad, ki do skrajnosti vsako skupnost odbija in onemogoča. Gnusnost očitka, da je Jugoslovanska strokovna zveza tovarniška organizacija, dokazuje, da gre nekaterim ljudem samo za število glasov pri volitvah zaupnikov. JSZ je že neštokrat in povsod, ne samo na Duplici, dejansko dokazala, kako pojmuje delavsko borbenost in skupnost; dokazala je tudi, da zna svoje interese podrediti skupni delavski koristi. Jugosl. strokovni zvezi na Duplici ZLDJ še do členkov ni zrasla. Kaj so JSZ in njeni zaupniki, vedo posamezni delavci, ve delavstvo posameznih oddelkov, vedo vsi delavci. Kaj je povedala ZLDJ (g. Bricelj) in kaj JSZ (tov. Bore) na zadnjem skupnem sestanku navzočnemu upravitelju podjetja v obraz, ve prav tako vse delavstvo.

Taki grdi napadi neodgovornih hujšakcev ne bodo omalodušili delavstva v njegovi borbi. Še bolj bomo strnili svoje vrste v eno samo skupnost, ker le tako bodo mogoči še boljši uspehi. Le skupno z enotno borbo vseh bo naš položaj vidno napredoval. Delavci, pridružite se vsi in gotovo bomo odpravili krivice in nedostatke, ki nam jih iz dneva v dan servira vodstvo podjetja, četudi so to ljudje, od katerih bi takih krivic najmanj pričakovali. Pred nami so težka vprašanja, katera bo treba rešiti, in le

Zagorje

V novo leto. — Odbor skupine rudarjev si šteje v dolžnost, da ob zatonu starega in ob nastopu novega leta želi celokupnemu članstvu srečno in blagoslovljeno novo leto. Ni pa še s tem rečeno, da bomo v novem letu ostali lahko brezbržni za našo borbo! Ne tovariši! Kakor doslej, tako bomo morali tudi v novem letu v nove borbe za zboljšanje svojega položaja. Saj življenje ni nič drugega kakor večna borba. Zeleli bi samo, da bi tudi v novem letu tako odločno stopali za našo neodvisno delavsko organizacijo JSZ kakor doslej! Saj smo si nadeali mnogo dela, ki ga moremo izpeljati le, če bo naše članstvo zavedno in odločno! Če Bog da, bo v letu 1938 zaplapolala naša delavska zastava, ki naj bo potem vidno znamenje in klicar k nadaljnjemu delu. Dalje moramo skrbeti tudi, da se naša »Delavska Pravica« in naš tisk širi, kakor tudi članstvo.

Dolžnost nam dalje tudi nalaga, da ob nastopu novega leta želimo najboljše tudi vsem cenjenim oglaševalcem, trgovcem in obrtnikom iz našega kraja. — Opozorjamo vse naše člane, da si novoletno »Delavsko Pravico« dobro ogledajo in usmerijo svoje korake tja, kjer nas poznajo. Srečno! — Odbor »Strokovne skupine rudarjev JSZ — Zagorje«.

Celje

Knjižnica, sestanek, predavanje. Naše članstvo in prijatelje obveščamo, da je odslej naprej v Delavski zbornici knjižnica, ki bo v vseh oziirih ustregla delavstvu z ozirom na literaturo, ki mu je potrebna. Izposoja se dvakrat na teden in ob nedeljah dopoldne. — Nadalje sporočamo, da se bo vršil zadnji nedeljo v januarju članski sestanek za vse članstvo. Redno štirinajstnevno predavanje pa bo v sredo 12. januarja ob pol osmih zvečer. Pridite!

Količevo

Zahvala! — Podpisani delavci v tovarni Bonač na Količevem se najiskrenejše zahvaljujemo za pomoč, ki smo jo dobili za Božič od sodelavcev v znesku 800 din. Še enkrat — srčna hvala! — Količevo, 27. dec. 1937. — Rode Peter, Volčini Pavel, Češko Franc, Kaplja Jurij, Kovič Ana.

Bohinjska Bistrica

Odgovor na »popravek« šumske uprave — in še kaj. — Delavstvo v Bohinju je dobilo za božično uradno »popravek«. Pač skromen dar. Toda v mrzlih brezpravnih časih le nekaj pomeni. Čut hvalečnosti nam velevala, da si ta dar še malo ogledamo. Stavek, ki ga gospodje popravljajo, je imel namen zbuditi njihov

s skupnimi akcijami vsega delavstva jim bomo kos.

Sodrugom pa končno tole prav resno: volitve zaupnikov niso čas zmerjanja in prerekanja, ampak trenutek, ko naj delavstvo pokaže svojo delavsko zavest. Vaše početje to zavest ubija. Če tega ne morete razumeti, potem ste nezmožni in delavstvu nepotrebnosti ter vas bo zato izločilo. — Odbor skupine JSZ, Duplica.

Po naših krajih

socialni čut. Toda namena ni dosegel, iz popravka gleda le osebna užaljenost. Delavcem hladno pove, da lahko čakajo še celo četrtletje na izplačilo. — Lenobe nikomur nismo očitati, zato je odveč poudarjanje marljivosti. — Pogoji pri ustni licitaciji so nam znani. So pa skrajno nesocialni in zato poudarjamo še enkrat, da če bi tisti, ki imajo redne dohodke, kdaj pomislili, kako skromen zaslužek nudi sezonsko delo in v kako bednih razmerah živi lesno delavstvo, potem bi naš klic pravilno razumeli. Ne samo centralistična uprava, ampak tudi pomanjkanje socialnega čuta je krivo, da delavstvo čaka na te pare mesece in mesece. Na primer, kadar se sadijo smrekce, ni nobenih pogojev in vendar se dobi ta zaslužek šele po nekaj mesecih. V našem dopisu smo omenjali tudi kavcijo, v »popravku« je izostala. — Komplcirano se nam zdi tudi to: Kadar prevzame delavec delo, so okroglice zmerom njegove, boljše cepljena drva pa last »šumske« uprave. Delavce zavaruje uprava. Pri obračunu pa delavce nič ne vprašuje, koliko časa je kdo delal sebi in kdaj za »šumsko« upravo. — Ako OUZD dela pomote, tega ni krivo delavstvo, čeprav je delavska ustanova. Apeliramo pa na gospode pri tem uradu, da si ogledajo naš popravek.

Hvaležni smo tistim razumnikom, ki kljub temu, da se potapljam v materialističnem morju, simpatizirajo z nami in nam skušajo pomagati. Naj jim povrne On, ki se je rodil na betlehemski poljani. Tistim razumnikom pa, ki poznajo le zvite paragrafe in »člene«, ki delavstvo strahujejo, a zakone, ki delavstvo varujejo, nočejo poznati — hvaležni biti ne moremo. Alma mati je bila do vseh enako radodarna, ko so pili njeno znanost, zakaj potem taka razlika. Slovenski pesnik Prešeren je nekoč zapisal: »Komur pevske duh sem vsvaril, temu dal sem pesmi svoje. Drugih ne, le te naj poje, doklej da v grobu vtihnili bo.« Zato bomo pa tudi mi peli pesem o pravici do zadnjega dne, če je to komu prav ali ne! — Srečno in veselo novo leto vsem tovarišem in prijateljem želi — Hagarin vnuk.

Slovenjgradec

Neznosne razmere, ki vladajo v tovarni meril in igrač Mikolič, silijo nas delavke in delavce, da več ne molčimo in da se oglašamo tudi v »Delavski pravici«.

Vprašanje je, če sploh kje v kaki tovarni Slovenije živi delavstvo tako kot mi v naši tovarni. Mezde so sramotno nizke, saj znašajo komaj od 1,75 do 2,10 dinarja za delavke, čeprav delajo nekatere že 14 in več let v tovarni in od 1,75 do 3.— din za delavce. Približno ena tretjina delavstva dela na akord. Pri tem se pa redno dogaja nečuvno izrabljanje, da se delavcu ali delavki, ki je delal akord, pri izplačilu izplača samo toliko, kot bi delal za urno plačilo in se presežek kratkotalno odtegne, češ da bi tako preveč zaslužil. Če pa kdo zahteva pošteno izplačilo vsega svojega zaslužka, ga delovodji gg. Bogoš Gladež in Franček Završnik ozmerjata za »boljševika in komunist«, ki nima nikoli dosti. Omenjena dva delovodji, kakor tudi vse ostalo osebje prav pogosto zmerjajo in obkladajo delavstvo z najrazličnejšimi psovkami. Prav nazorno kaže to stanje sledeči primer, ki se je pripetil zadnje dni. De-

Iz Slovenije v dravsko banovino 20 let slovenske politike

»Samoposebi je umevno, da sme krščanska ljudska stranka sodelovati (stopiti v koalicio) z vsemi strankami, ki poudarjajo samo gospodarska in socialna vprašanja, v versko-etičnih pa stoji več ali manj na stališču naravnega prava. Ali pa sme krščanska ljudska stranka sodelovati z načelno nasprotnimi strankami, n. pr. socialdemokratskimi, komunističnimi, svobodomiselnimi, ki zanikujejo po svojem programu versko-etična načela ljudske stranke?»

Dejansko je to vprašanje že rešeno! V Nemčiji, Avstriji, na Češkoslovaškem sodelujejo krščanski socialci z načelno nasprotnimi strankami pri vladi. Ali je to dopustno in umestno?

V danih razmerah, v katerih mi živimo, je to potrebno. V današnjem parlamentarnem življenju se stranke ločijo po kulturnem in socialno-gospodarskem načelu. Kulturno smo mi nasprotni, v socialno-gospodarskem oziru pa zelo blizu, posebno zaradi tega, ker socialdemokracija sama več ali manj le teoretično poudarja socialno revolucijo, praktično pa se v podrobnem socialno-gospodarskem delu z nami čisto strinja. To velja tudi o vseh drugih strankah, ki teoretično celo

negirajo absolutnost naravnega prava. Prilagojeno se namreč navadno ne uveljavlja po svojem ideološkem prevratnem programu, temveč po načelih zdravega razuma, ki jih trajno ni mogoče zatajiti.

Ni torej nobene ovire, da bi krščanska stranka, v kateri se nahajajo katoličani, sodelovala v parlamentarni vladi z načelno nasprotnimi strankami. V vladno koalicio bo stopila z njimi le pod gotovim jamstvom, v najslabšem slučaju, da se v ničemer ne žali cerkev in se v verskem oziru drži status quo. Seveda bodo katoličani sestavljali skupno vladno s programatičnimi nasprotniki le v nujnih primerih, kjer gre za dobrobit celokupnosti.

Kooperacija krščanske ljudske stranke z načelno nasprotnimi strankami v občinah je tem bolj opravičljiva, ker gre tu predvsem za podrobno praktično gospodarsko-socialno delo in manj za načelna kulturna vprašanja. Kulturna vprašanja pridejo v občinah navadno le v toliko v poštev, kolikor gre za posamezne izvedbe temeljnih državnih zakonov. Neizogibno pa je, da se ljudska stranka, preden stopi z nasprotnimi strankami v

kartel ali kooperacijo, dogovori glede delovnega programa, ki se mora v vseh točkah popolnoma kriti z verskimi načelnimi programatičnimi zahtevami. Tako je že a priori izključeno, da bi katoličani s takimi koalicijami zatajili svoja načela.

Ker pridejo katoličani oziroma njihova krščanska ljudska stranka tolikokrat v položaj kooperacije z nasprotnimi strankami, je nujno, da podamo splošna praktična, navodila, na podlagi katerih naj se organizira sodelovanje krščanskih političnih organizacij z drugoverskimi. Kako naj katoličani praktično to vprašanje rešimo? Ali naj se ugotovi neka splošna krščanska baza, na podlagi katere smo pripravljeni z drugimi strankami paktirati?

Praktično je to popolnoma nemogoče, ker ne gre večinoma za sodelovanje z vernimi, temveč več ali manj nevernimi kristjani, mohamedanci, judi, svobodomislec, socialdemokrati, komunisti itd. Takim ljudem predlagati neka splošna krščanska načela, četudi samo teistična, bi bilo čisto nesmiselno. Tudi bi vzbudilo teoretično fiksiranje skupnih načel sumnjo, kakor da hočemo različna verska naziranja stopiti v novo splošno vero.

Na ta način odpadejo že vnaprej vse težkoče, ki bi nastale, ako bi hoteli formulirati skupno dogmatično podlago. Na podlagi teh zgoraj označenih principov

lahko sodelujemo v parlamentarnem življenju s protestanti, pravoslavci, judi in mohamedanci, socialisti itd. Ni nam treba preiskovati, kake verske resnice priznavajo, ali so ortodoksni ali svobodomiseln, kar je pri današnjem verskem subjektivizmu sploh nemogoče ugotoviti. Katoličani se tako smemo čisto svobodno gibanje.

Iz teh izvajanj sledi, da sme krščanska ljudska stranka sodelovati z vsemi strankami, da pa ne sme katoličan biti v stranki, ki ima skupna temeljna načela, za drugoverci, nevernimi kristjani, mohamedanci itd.

Resolucije katoliškega shoda glede političnega udejstvovanja katoličanov se med drugim glase: »Vsaka politična stranka, ki hoče zastopati krščanska načela, se mora boriti za človeško in politično svobodo. Krščanska politična stranka more sodelovati z vsemi strankami, ki se strinjajo v gospodarskem in socialnem programu ter stoji v etičnih vprašanjih vsaj na stališču naravnega prava. S strankami, ki po svojem programu versko-etična načela odklanjajo, sodeluje le v slučaju, ko gre za dobrobit skupnosti, s pridržkom, da se ne žali cerkev in se v verskem oziru nič ne poslabša; podlago sodelovanja morajo pa tvoriti vsaj one določbe in cilji prirodne pravice, katere priznavata i pamet i krščanstvo.«

lavki S. R., ki je delala 7 let v tovarni, je bilo dne 4. decembra 1937 pri izplačilu odtegnjeno 5 ur, ker je že pri akordu zaslužila »dosti«. V akordnem delu ji je bilo izročeno 1100 komadov deščic za dvakratno barvanje z oljnatno barvo, ki ga je delavka izvršila v 31. urah. Delovodja Bogoš Gladež ji je za izvršitev tega dela obljubil pred devetimi delavkami 100 (sto) dinarjev. Ker pa je delavka s svojo izredno marljivostjo delo izvršila v krajšem času kot je to g. Bogoš računal, ji je ta potem povsod očital, da »ga je našgala za 100 dinarjev« in jo je še celo neko nedeljo na cesti nahulil in od daleč kričal na njo: »Aha, to je tista, ki me je našgala za tistih sto dinarjev.« G. Gladež se je upiral izplačilu celokupnega akorda. Ker je pa delavka proti takemu postopanju odločno protestirala, ji je pa ta po svoji stari navadi odtegnil 5 ur. Ko je delavka S. R. dne 6. decembra 1937 zahtevala od delovodje Gladeža, da se ji pošteno izplača ves njen zaslužek, jo je ta nahulil: »Jaz bom vam iz svojega (???) izplačal tistih 5 ur, da boste enkrat tiho. Tu imate osem dinarjev«, ki jih je vrgel na mizo, »v štirinajstih dneh pa se poberite! Vsi skup ste komunisti, boljševiki, ki nimate nikdar dosti!« Delavka S. R. je res 18. decembra 1937 dobila svojo knjigo. Tako se odpuščajo delavci in delavke v tovarni Mikolič. Tako torej gazi in tepta tovarnar Mikolič in njegovo osebje socialno zakonodajo!

Delavke in delavci tovarne Mikolič, zepet težek opomin, da se prebudite in vsi vstopite v strokovno skupino JSZ v Slovenjgradu, ki bo vas ščitila pred sličnimi napadi in teptanjem socialne zakonodaje od strani delodajalca. Bliža se čas volitev obratnih zaupnikov (ves januar), zato se organizirajte, si izvolite zaupnike, ki bodo zastopali vaše koristi napram delodajalcu. — V slogi je moč!

Hrastnik

1200 delavcev bo brez kruha? Vest, ki se je razširila pred Božičem, da nameravajo tukajšnje steklarne opustiti in prenesti obratovanje v Zemun, je vznemirila ne samo steklarsko delavstvo temveč tudi vse ostalo hrastniško prebivalstvo. — Ako se namera izvrši, bi bili prizadeti razen steklarjev tudi trgovci, obrtniki in kmetje in slednjič v veliki meri občina Hrastnik-Dol, ki bi izgubila znaten del svojih dohodkov. Izdatki bi se pa še povečali, ker bi morala prevzeti skrb za onemogle steklarje. Vse se resno sprašuje, kaj se vse pride. Nerazumljivo nam je, da hoče vodstvo steklarne prenesti obrat iz Hrastnika, kjer raste že četrty rod steklarjev in je še v zadnjem času z napravo raznih objektov razširila obrat ter je zaposlenih vsega okrog 1200 delavcev. — Tako je vedno delavci tisti, ki mora plačati račun, čeravno je on ustvaril s svojimi krvavimi žulji blagostanje tistim, ki danes odločajo o njegovi nadaljni usodi.

Domžale

Lepo uspelo zborovanje domžalskega delavstva JSZ. V nedeljo, 19. decembra je bil sestanek oblačilnih in kemičnih delavcev v društvenem domu v Domžalah. Udeležba je bila še precej zadovoljiva, lahko bi bila pa še večja. Sestanek je vodil podpreds. tov. Laciijan in dar besedo tovarišu Tinetu Severju iz Škofje Loke, kateri je govoril o pomenu organizacije JSZ in kako je nastala po buđa dr. Jan. Ev. Kreka. JSZ hoče prav po njegovi oporoki nadaljevati pot borbe za pravico in svobodo delavskega stanu. Orisal je tov. govornik pomen papežskih okrožnic, katere pa se na žalost ne pojmujejo, kot bi bilo prav, kaj šele da bi jih res izvajali tisti, ki so v to najbolj poklicani, kateri gospodarstvo in sploh ves svet vodijo. Poštenje in pravica bosta med delavstvom, ko bodo sadove narave in dela uživali vsi. Danes pa samo nekateri polnijo svoje nikdar prepolne malhe, drugi pa živijo v bedi in v pomanjkanju, da se Bogu smili. Dokler se je krivice ne popravi, se zastoj oznanja zapoved: Ljubi Boga nad vse in

Delavska pravica

Izbija vsak četrtek popoldne, v slučaju prenosa dan prej. Uredništvo in uprava: Mikoličeva c. 22 I. Neotkrita plana se ne sprejemajo. Oglasi, reklamacije in naročila na upravo: Mikoličeva c. 22 I. Oglasi po ceniku: Telefon 224. Strojnik elektonnega računa 14.000

Pozabljeni številka Din. 1.— • Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrty leta Din 16.—, za pol leta Din 20.—, za celo leto Din 40.— za lausometvo stane mesečno Din 7.—

Urejuje in za uredništvo odgovarja: Lombarde Peter • Izdaja za konzercij Delavske Pravice S. Žumer • Za Jugoslovansko Ilustracijo v Ljubljani: K. Čet

Doma in po svetu

Uveljavljen je nov pravilnik o bratovskih skladnicah in nova službena pragmatika bratovskih skladnic.

Razpuščena je po odredbi bana ljubljanska »Narodna Odrbana«, ker »je prekoračila svoj delokrog«.

Velika stavka je nastala v Parizu. Osebe samoupravnih prometnih ustanov je zahtevalo zvišanje plač. Na miren način se zahtevam ni ugodilo. Tudi radikalni del vlade in zastopnikov v samoupravi ni kazal razumevanja. Osebe je zastavkalo. Kapitalistični tisk v Franciji, drugod in tudi pri nas je iz tega spet brž napravil »komunistični puč«, kakor vedno, kadar delavstvo kaj zahteva. Čudimo se, kako da se tudi slovenski tako zvani katoliški tisk ob takih prilikah popolnoma vjema z žurnali francoskega in mednarodnega velekapitala. Tudi sedaj ni bilo zaželenega »puča«, marveč se je osebe vrnilo na delo, brž ko so sindikati dobili zagotovilo, da se bodo zahteve upoštevale. Poleg prometnih so zastavali tudi drugi delavci in nameščenci v Parizu — vseh skupaj okoli 200.000.

Nova irska ustava je dobila pravno veljavo 29. decembra. Po njej je Irska popolnoma samostojna, od Anglije v ničemer odvisna država. Angleška vlada to stanje hoče nočes na tihem priznava, čeprav daje drugačne izjave.

Nova fašistična država, Romunijo, smo dobili za novo leto. Po volitvah 22. decembra, kjer je bila vlada poražena

svojega bližnjega kakor samega sebe. Dokler vsak gleda le na svoj trebuh, se ta zapoved ne izpolnjuje. Zato smo mi delavci pred Bogom poklicani, da se borimo za pravico, da se bode deset božjih zapovedi izpolnjevalo povsod, v javnem in zasebnem življenju, da bodo veljale za vse, kakor so bile nekdaj po Mojzesu izrečene za ves človeški rod. Šele takrat si bomo lahko mirno pogledali v oči, ko ne bo vladalo sovraštvo med katoličani tako kot dandanes, ko smo krščeni po katoliški veri vsi, pravico do tega si pa jemljejo samo nekateri, ki vero in krščanstvo oznanjajo le sebi v prid, pa po našem mnenju tudi sebi v pogubljenje. Pa prepustimo Bogu, on nas je ustvaril, on nas bo sodil. Kakor bo sodil tudi tiste, kateri sejejo sovraštvo med ljudmi, največ pa med delavstvom.

Delavstvo je sledilo z velikim zanimanjem govorniku, mu odobravalo ter spoznalo, da je edina pot delavstva v Jugoslovanski strokovni zvezi. Govoril je dalje o drugi važni nalogi, o obratnih zaupnikih, da naj gre delavstvo v prihodnjem mesecu povsod na volitve za obratne zaupnike, naj jim bo opora pri njih težki nalogi, naj povsod kot en mož stoji ob strani, jih brani in varuje, kjerkoli je treba. Kajti le tako si bo delav-

(v Romuniji je doslej vedno zmagala vlada) je sestavila vlado krščanska nacionalna stranka. Vlado sestavljata dve stranki, ki sta dobili le 15% glasov pri volitvah. Novo vlado so pozdravili italijanski in nemški listi. Angleški in francoski listi pišejo, da bo nova vlada avtoritarna in da bo spremenila smer v zunanji politiki.

Za hitro oboroževanje izdajata ogromne milijarde Anglija in Amerika. Anglija je sklenila zgraditi sto novih bojnih ladij, ne glede na to, da bo 1. 1938 končan prvi del ogromnega oboroževalnega programa. Amerika je sklenila nove izdatke za graditev vojnih ladij in pa za utrditve obale. Sklenjen je nov mobilizacijski načrt, po katerem bi Amerika v štirih mesecih imela pod orožjem 1.400.000 vojakov.

Shodi in sestanki

Kamnik. V sredo 12. januarja 1938 se bo vršil članski sestanek ob pol 6 zvečer v gostilni pri Vovku na Perovem. Na sestanku pride tov. Rozman iz Ljubljane. Tovariši in tovarišice pridite vsi, tudi tisti, ki prenehate z delom ob pol 5. Na sestanku povabite tudi vse neorganizirane delavce. — Odbor.

Preserje. Vsemu članstvu naše strokovne skupine sporočamo, da se vrši v nedeljo 9. jan. ob 9 dopoldne v gostilni pri »Križkarju« sestanek. Na sestanku se bodo poleg drugega določili tudi kandidati za bodoče obratne zaupnike.

stvo priborilo pravice. Tretja naša naloga je, da vsak delavec podpiše svoj delavski list, kateri je samo njegov in zato na prvem mestu. Polem naj šele pridejo na vrsto drugi listi, tisti, kateri so pogosto prej vse kaj drugega, samo delavski ne. Ti listi o delavstvu govorijo samo gotove čase, drugače pa nič — ali pa ga celo napadajo. Tovariši, podpirajmo liste, kateri nas podpirajo. In držimo se tistih izrekov, ki jih vidimo povsod izobešene: »Svoji k svojim!«

Takih sestankov si delavstvo želi in mnogo sadov bodo obrodili, ako se bode držalo teh nasvetov.

Gorenjski kovinarji

Jesenice. Velika izbira manufakturnega blaga za moške in ženske obleke, na mesečne obroke.

Dospeli so najnovejši modeli radioaparatorov, katere dobite na mesečne obroke že od 150 din dalje.

Velika zaloga najboljših šivalnih strojev »Gritzner«; tudi na mesečne obroke. Priporoča se vsem Marija Krašovec, Jesenice, Krekov trg 2.

Walter
Briesley

Brezposelni

Ivanka bo šla na izlet! je nekam naglo spregovorila Cookova žena. Njene besede so razodevale presenečenje in začudenje. »Ona nikoli!« je dodala.

»Bo šla, bo,« je zakričal Janko. »Šoo!« je pihnil iz ust in nosa lase, ki so mu padali na obraz. Stric mu je delal pričesko. »Za izlet ji naredi novo obleko.«

»Ho, ho!« je dejala Cookova in se ni obrnila k dečku. »Potem se bo pa že kaj pokazala, ali ne? Ne vem, kako more biti tako neumna, da se skriva pred ljudmi zato, ker ji je mož brez posla.«

»Saj se ne skriva, mati,« je dokazoval Ivan.

»Skriva se, skriva,« je določno vztrajala. »Kakor da bi jo bilo sram! Jaz nisem še nikoli skusila, kaj se pravi imeti moža, ki je brez posla. To pa lahko rečem, da bi se zaradi tega ne skrivala pred ljudmi in da me ne bi bilo nič sram.«

»Ti pa veš, kaj se to pravi!« je dejal njen mož.

Ivan ni odgovoril. Pogled mu je obstal na Janku, ki je napeto poslušal besede svoje stare mame. Deček je stal na preprogi. Tom mu je odvezal predpasnik z vrata. Ivan je takoj vstal in stopil proti stolu, kjer se je vršilo striženje. »Pozor!« je dejal in rahlo odrinil Toma in Janka s preproge. »Preprogo odnesem ven in jo stresem.«

»To lahko jaz naredim,« je rekla njegova mati.

»Nak, mi smo onečedili in mi bomo očistili,« je odgovoril in odšel z zvito preprogo skozi vrata. Bil je videti vesel, da je prestrigel razgovor.

»Ali hočeš pojesti eno banano?« je dejala stara mama. Besede so očividno veljale Janku. Ivan je prišel nazaj s preprogo. Janko pa se je okrenil k stari mami, kakor da jo hoče nekaj vprašati. S predpasnikom si je iztirjal lase iz ušes. Gotovo ni razločno slišal njenih besed.

Srečno novo leto

želijo:

Manufakturna in modna trgovina

»Pri Zvonu«, I. Strojanshek

Ljubljana, Pred škofijo št. 21
poleg magistrata (rotovža)

prilporeča svojo veliko zalogo
blaga po priznani najnižjih
cenah. Delavci 10% popusta!
Pridite in oglejte si!

Marija Bajda

Ljubljana, Študentovska ulica

prilporeča svojo veliko izbiro
modnega in manufakturnega
blaga ter želi svojim cenj.
odjemalcem srečno in veselo
novo leto

A. Bregar

trgovina z mešanim blagom

Grančnice - Rimske Toplice

Ivan Paulič

trgovina z mešanim blagom

Lokauc pri Rimskih Toplicah

Zvonko Draksler

trgovina z mešanim blagom

Šmarjeta pri Rim. Toplicah

Marija Blatnik

gostilna

Lokauc pri Rimskih Toplicah

Marija Majcen

gostilna

Gračnica - Rimske Toplice

Anton Olet

pekarna

Šmarjeta pri Rim. Toplicah

Viktor Cviki

brivec

Rimske Toplice

»Ali hočeš banano?« je ponovila po otročje in skoro ritmično. Deček je pokimal. Velela mu je, naj gre gledat v jedilno shrambo v vrečo. Vrnil se je z banano, ki jo je že napol olupil in ji odgriznil vršič. Počasi jo je obdelaval z zobmi.

Kmalu bova morala iti, Janko,« je dejal oče. »Če hočeš, spreleti se po vrtu za pet minut.«

»Jaz grem s tabo na vrt, dečko moj,« je rekel stari oče. »Pojdi!«

»Kaj pa je s tistim Tomovim suknjičem, mati? Ali bi ga dobil? Tisti, veste, ki ste rekli Ivanki, da bi lahko še kaj napravila z njega.«

»Aha! Zgoraj ga imam pripravljenega. Grem ponj.« Zazibala se je proti vratom na stopnišče in počasi, oprezno splezala po stopnicah. Ko je prišla nazaj v sobo, je videla, da je deček že pripravljen za odhod. Stal je mirno poleg očetovaga stola, kakor človek, ki sicer potrpečljivo čaka, a je pripravljen, da brž plane in steče na prvo besedo. »Ali bi že rad šel, ljubček? Ata ti bo nekaj dal. Počakaj, da zavijem.« Položila je suknjič na mizo, nato je našla rjavega papirja in vrvco. Ko je bil zavoj »zavit«, ga je porinila preko mize proti svojemu sinu. »Tu imaš, Ivan. Ivanka bo že znala kaj narediti z njega.«

»Dobro. Hvala lepa.« Vstal je in stisnil zavojček pod pazduho. »Nu, Ivan, pojdiva!« Deček je takoj zopet oživel, vendar mu je pogled za hip obstal na obrazu stare mame. Oče je stal pred njim pri vratih in se je okrenil, da bi videl, zakaj se deček obira, kajti on je bil kriv, da sta hodila tako počasi. »Kaj neki hoče?« je vprašal vsakogar. »Kaj bi rad?« je vprašal prijazno in se zagledal v sina.

Deček je pospešil korake. Videti je bil preplašen. Zdaj je gledal naravnost proti vratom. Ko pa je stara mama nekaj rekla, se je urno okrenil.